

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

ГБОУ «СОШ №2 г.Магас»

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО

Илиева Р.М.

Протокол №1
от «27» 08 2024 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УВР

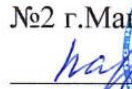

Джандигова З.С.

Протокол №1
от «30» 08 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор ГБОУ «СОШ
№2 г.Магас»

Картоева З.И.

Приказ №5
от «30» 08 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

(ID 5959514)

учебного предмета «Ингушская литература»

для обучающихся 6 классов

г.Магас, 2024-2025

6-ча класе г1алг1ай литературах йола балха программа

Кхетама каьхат

Г1алг1ай литература кхыдола предметаш санна базови дешара дисциплина я. Цун керттера декхар да дешархой эхь – эздел долаш, хозаненна лоарх1ам болаш, мехка истори дикаг1а довзаш, кхетамца кхебар.

Г1алг1ай литература базови ларда т1а 1омадаро аьттув хулийт дешархошта вай къаман литература дег1адара наькъаш довзийта, цо хьабена чоалхане никъ теркалбайта, замано д1адеххача бесса цун декхараш а идейни чулоацам а хувцалуш хилар теркалде. Балха план в1ашаг1ьелла я исбахьален произведенеш урокашка а классал арахьа а дешархоша к1оаргга уйла а еш, чулоацам бешаш, цун тохкам беш, болх д1ахьоргболаш; цул совг1а, цо кхоачашду кхы а 1алаьмате боккхача лоарх1ама декхараш: дешара навькаш лакхъяр, дешархой дувзаденна къамаьл шаьрдар.

Ер программа оттаяь я 5-11 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2012, «Г1алг1ай литература» Галаев Х.М. 6класс .Магас. 2011.

Программо белгалъяьхай г1орбаьннача г1алг1ай йоазонхой лоарх1амег1а йола говзаме произведенеш, цар тема, керттера уйла, турпалхой васташ, пайда эцийт цар т1а лелабеш болча ц1енача, говзамеча меттах.

Школе 1омае еза произведенеш къоастаеш, терко т1аяхийтай лакха исбахьален говзалца язъяь хилара, дешархошта нравственни кхетам луш, цар сакхетам лакхбеш, Даьхе а гонахьара алам а деза а уж 1омабеш хилара.

Программо хьакъоастадаьд литературни произведений чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, литературни теори дикаг1а йовзийтара эшаш дола декхараши наькъаши:

- Кхетамца, уйла а еш, исбахьален произведенеш ешар;
- Шаьра, къоастадеш дешар.
- Тайп – тайпара чулоацам хьабувцар (Текста гарга, хоржаш, хаттарашта жоп луш, автора ц1ерах, дешархочун ший ц1ерах ишт. кх. д1.).

- Стихай, байтий тексташ дагахь 1омаяр.
- Исбахъален произхвденей тайпа, жанр белгалъяр.
- Автора керттера уйла гучайоаккхаш йолча эпизодий анализ яр.
- Дешархой классе а классал арахъа а ешаш йола произведенеш шоай ло1аме (самостоятельно) яшха, керттера ма1ан а, уйла а гучаяккха 1омабар.
- 1омаеча текстах, цун чулоацамах, цун лоарх1амах шоашта хетар ала дешархой 1омабар.
- Йоазонхочун вахара а кхоллама а никъ тахка, цо айяь проблемаш белгалъе, цар мах хоадабе дешархой 1омабар.
- Дувзаденна къамаъл шаърдара.
- Кертерча турпалхой оамалаш, царна юкъера юкъ – моттиг, конфликт белгалдар.
- Говзамеча наьна метта торонаш – эпитеташ, дустараш, метафораш, дийндар, кицаш, фразеологизмаш къоастаяр, произведене идейни чулоацам къоастабара, цар леладу г1улакх белгалдар.
- Рефераташ, докладаш; исбахъален произведеней чулоацам тохкаш кхоллама балхаш дар, дувзаденна къамаъл шаърдар.
- Дешархой эхъ - эздел долаш, х1ама довзара, тахкара т1акхувш, гуманистически сакхетам болаш, ший граждански позиции йолаш, Даьхенцара безам лакха болаш, ший къам а, къаман истории а литература довзара т1акхувш 1омабар.
- Г1алг1ай литературо дег1адоаг1аш хьабена чолхане никъ, кхыча къамий литература юкъера цун моттиг йовзаш, дешара культура дег1айоалаеш болх бар.
- Произведене чулоацамгеи куцагеи хьежжа йоккха эпически произведенеш тахка, цар исбахъален белгалонаш къоастае дешархой 1омабар.
- Кхоллама, тохкама балхаш деш шоашта эшаш йола материал, информаци журналаш т1ара, газеташ т1ара, тайп – тайпарча тексташ т1ара, Интернете лаха, нийсье дешархой 1омабар.

Балха программа чулоацам

Багахбувцам

Багахбувцам халкъа говзама ганз хилар белгалдаккхар, цун вахарцара бувзам тахкар, тайп-тайпара багахбувцама жанраш дешархошта йовзийтар

«Фаъра хъзилги, миҳа седкъеи, лехъи»

Дешархошта «фаълг» яҳача бағахбувцама жанрах к1оаргаг1а кхетам балар; «Фаъра хъзилги, миҳа седкъеи, лехъи» яҳача фаълга чулоацам бешар, башхар; бағахбувцамцара безам кхебар

«Аьгий-Кхал йилла лаьтташ мишта ийцад»

«Легендаш» яҳача бағахбувцама жанрах дешархошта кхетам балар; «**Аьгий-Кхал йилла лаьтташ мишта ийцад**» яҳача легенда чулоацам бовзийтар; вай даьй санна шоай Даьхе еза дешархой 1омабар.

«Астаг1а Темар»

«Астаг1а Темар» яҳа дувцар дешар, цун чулоацам тахкар- цу т1а хиннача х1аман белгалонаши хила йиш йоацачун белгалоаши кьоастаяр.

«Наьсар»

«Наьсар» яҳа шира дувцар дешар, из тахкар; Наьсара денал, майрал гойтар; кьахьегамцара безам совбаккхар.

«Вайна аьла везац»

Г1алг1аша ширача замашка кхыча кьамашца юкьмоттигаш лелаяь хилар дувцар; аьла ца хоржаш х1ана бисар г1алг1ай белгалдаккхар.

«Инаркъ»

Инаркъа денал, майрал, турпалал белгалдаккхар. Кьаман исторецара безам кхебар.

Кицаш

Кицаш бағахбувцама жанр хилар белгалдаккхар. Кицаш хул гучахьареи кьайлараг1и ма1ан долаш. Кицаша вай 1омаду хьаькьале, денале, эделаца хила хила.

Г1алг1ай йоазонхой произведенеш

Муталиев Шовхала Хьаж- Бийкар « Барт эг1ар»

Йоазанхочун вахари кхоллами дешархошта бовзийтар; «Барт эглар» яхача клоаналго беш бола хъехам белгалбаккхар; дешархой шаъра дешара навыкаш кхеяр.

Озиев Салман «Эздели гложали».

Глорваьннача глалглай поэта, лилманхочун, таржамхочун цли берашта йовзийтар; «Эздели гложали»яхача стихотворене чулоацам башхар; дешархой эзделца кхебар.

Яндиев Хамарзий Джамалда «Форда тла мух баълча», «Фийг».

Дешархошта поэта лоацца вахара никъи кхоллами бовзийтар; «Форда тла мух баълча», «Фийг» яхача стихай чулоацам башхар; шаъра, къоастадеш дешара навыкаш шаъръяр, лаламцара безам кхебар.

Чаккиев Идриса Саид «Тлехъара дош»

Чаккиев Саида вахарахи кхолламахи дешархошта хоам бар; «Тлехъара дош» яхача дувцара чулоацам бешар, башхар.

Озиев Исмаилий Салман «Лоаман йол».

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ дешархошта бовзийтар; «Лоаман йол» яхача стихотворене чулоацам бешар; Даьхенцара безам кхебар.

Плиев ласолта Махьмад-Саид «Этии Вутии»

Плиев ласолта Махьмад-Саидида кхолламах берашта ховр кердадаккхар; Сийлахь-боккха Даьй-мехка тлом тлабеча, шевар: кхалнах а, бераш а, къонахий а Даьхе лораяра шоай синош лодакка кийча хилар гойтар; Даьхенцара безам кхебар.

Муталиев Шовхала Хьаж- Бийкар «Аратекхаб блехал»

«Аратекхаб блехал» яха стихотворене ешар, дешархой шаъра, къоастадеш дешара навыкаш лакхъяр, моастагичун къизал гучаяккхар, цун блеха а унзара а сурт диллар, Даьхенцара безам кхебар.

Базоркин Муртаза Идрис «Сай»

Глорваьннача глалглай классика Базоркин Идриса кхоллама никъ лоацца бовзийтар; «Сай» яхача дувцара чулоацам тахкар, халкъа исторецара безам кхебар.

Осмиев Сосе Хьамзат «Блаьстан луйре», «Ахархочун кулгаш»

Дешархошта лоацца Осмиев Хъамзата вахара а кхоллама а никъ бовзийтар;
«пейзаж» яхача деша ма1ан довзийтар; шаъра, къоастадеш дешара навикаш
шаъръяр.

Шадиев Султан «Тачанка йодаяр». Классал арахъара дешар.

Шадиев Султана дувцара чулоацам дешархошта бовзийтар; граждански т1ема
шерашка г1алг1ай деналца моастаг1чоа духъал латтар гойтар; Даъхенцара безам
кхебар.

Осмиев Сосе Хъамзат «Саго юта лар».

«Саго юта лар» яхача дувцара чулоацам бешар, башхар. Дувцара керттера уйла
гойтар.

Зязиков Хъусена Бахъаудин «Г1ожа дегаш»

Дешархошта Зязиков Б. кхолламах хоам бар; «Г1ожа дегаш» яхача дувцара
чулоацам тахкар; бераш боккхаг1чар сийде, дай-ноаной ларх1а 1омабар.

Озиев Исма1алий Салман «Декъа эздел»

Озиев салман вахареи кхолламеи никъ дешархошта бовзийтар; «Декъа эздел» яха
стихотворене ешар; берашта нравственни кхетам балар.

Зязиков Хъусена Бахъаудин «Нани». Классал арахъара дешар.

«Нани» яхача дувцара чулоацам бовзийтар; дешара навикаш лакхъяр; 1аламцара,
Даъхенцара безам кхебар.

1омадаър кердадаккхар.

6 классе дешархоша дагахъа а йоазонца а де дезача балхий тайпаш:

Произведени къоастаеш 1оешар.

Керда дешаши къамаъла доакъоши къоастадар, 1омадар.

Ший къамаъла план оттаяр.

Хаттарашта лоацца а даържа а жоп далар.

Говзаме, проблемни хъисапе, ц1ена литературни мотт а болаш,сочиненеш е лоацца
кхоллама балхаш де хар.

6 классера дешархошта ха дезар:

Произведенеш тохкаш цар говзаме чулоацамга хъежжа нийса ма1ан кхетаде.

Турпалхой сурт – сибаташ дашха, бакъ – харц турпалхой къоастабе, биста .

Произведеней керттера а керттера йоаца а проблематика гучаяккха.

Йийшача произведене общественни лоарх1ам а керттера ма1ан а кьоастаде.

1омаеча произведеней сюжет, композици, цар белгалонаш ха.

Говзаме г1ирс кьоастабе, метта говзал гучаяккха.

Календарно – тематически план

6 класс, литература, 2024 - 2025 д.ш.

№	Урока тема	Ц1аг1ара болх	Сахьат	Таърахь
1	Г1алг1ай багахбувцам.	О. 4-5, юхахьадувца	1	
2	Оолам «Фаъра хъазилги, миha седкъеи, лехъи»	О. 5-6, чулоацам ха	1	
3	Мифаши легендаши. Шира дувцараш.	О. 6-7, юхахьадувца	1	
4-5	Легенда «Астаг1а Темар».	О. 8-13, чулоацам ха	2	
6	Легенда «Наъсар».	О. 13-16, чулоацам ха	1	
7	Легенда «Вайна аъла везац».	О. 17-18, чулоацам ха	1	
8	Кицаш. Къахъегамах дола кицаш.	О. 18-20, кицаш 1омаде	1	
9	Дешарах а хъаькъалах а дола кицаш.	О. 20-21, 1омаде кицаш	1	
10	Тайп-тайпара кицаш.	О. 21-22, кицаш 1омаде	1	
11	Коазой Нурдин. «1амаг1 – Ерд».	О. 23-24, юхахьадувца	1	
12	1арпенаькъан Хъажбийкар «Зиза».	О. 24-25, чулоацам ха	1	
13	Чакхенаькъан Капион «Сийле хийла».	О. 27, дагахъа 1омае	1	
14	Лаьннаькъан Мустафа «Г1алг1ай къаман эздий во1».		1	
15	Малсагнаькъан Або «Ц1ихеза 1илманхо, йоазонхо».	О. 28-29, юхахьадувца	1	
16	Озанаькъан Салман «Аьсет – халкъа йо1», стихотворени.	О. 30-32, юхахьадувца	1	
17	Озанаькъан Исма1алий С. «Эздели г1ожали».	О. 34 – 35, дагахъа 1омае	1	
18	«Декъа эздел», стихотворени.	О. 35 – 37, дагахъа 1омае	1	
19	Мута1алнаькъан Хъаж-Бийкар «Барт эг1ар», к1оанолг	О. 38-41, чулоацам ха	1	
20	К1оанолгаш.	О. 41-42, юхахьадувца	1	
21	«Даьхе», стихотворени.	О. 42-43, дагахъа 1омае	1	
22	Янднаькъан Хамарзий Жамалда «Лаьтта шера хилча...», стих.	О. 44, дагахъа 1омае	1	
23	«Фийг», стих.	О. 45, дагахъа	1	

		1омае		
24	Чаккенаъкъан Идриса Саид «Магас», стих.	О. 46-47, дагахъа 1омае	1	
25- 27	Дахкилгнакъа1адрахъмана Ибра1им «Фоти», дувцар.	О. 48-71, чулоацам ха	3	
28	Садакиева Аьсет «Маг1албик, Маг1албик...»	О. 72-73, юхахъадувца	1	
29	Пхьилекъонгий 1асолта Махъмад-Саид «Этии Вутии» (1д.)	О. 74-76, чулоацам ха	1	
30	Т1ом гаргаг1ортар. (2д.)	О. 76-79, чулоацам ха	1	
31	Моастаг1ий бомбаш етта болабалар. (3д.)	О. 79- 81, чулоацам ха	1	
32	Вуте майрал. (4д.)	О. 82-83, чулоацам ха	1	
33	Уж моастаг1ий зувш хилар. (5д.)	О. 83-86,чулоацам ха	1	
34	Эте денал. (6д.)	О. 86-88, чулоацам ха	1	
35	Десантникаш лувцар. (7д.)	О. 88-92, чулоацам ха	1	
36	Йоккха саг Билейг1аз. (8д.)	О. 93-95, чулоацам ха	1	
37	Юрт д1аяккхар. (9-10)	О. 95-104, чул. ха	1	
38	Этии Вутии капитани. (11-12)	О. 104-113, чул. ха	1	
39	Классал арахъара дешар. Маькиев А. «Зизан лоткъам», стихотворени.	О. 201, дагахъа 1омае	1	
40	Хамхоев Ваха «Г1алг1ай», стих.	О.115, дагахъа 1омае	1	
41	Осминаъкъан Хъамзат «Б1аьстан 1уйре», стих.	О. 116-117, дагахъа 1омае	1	
42	Пейзаж (лит - ра теори)	О. 117-118, юхахъад.	1	
43	Осмиев Хь. «Саго юта лар», дувцар	О. 118-123, чулоацам ха	1	
44	«Попа хи», дувцар.	О. 124-127, чулоацам ха	1	
45	«Ахархочун кулгаш», стих.	О. 127 - 128, дагахъа 1омае	1	
46	Ведажнаъкъан Абабукара Ахъмад «Белхий», дувцар.	О. 129-134, чул. ха	1	
47	Ане сурт		1	
48	Балхах беркат далар.	О. 135-138, чул. ха	1	
49- 50	Сочинени»Сона дукха веза турпал»	О. 139-145, чул. ха	2	
51	Заьзгнаъкъан Хьусена Бахъаудин «Г1ожа дегаш», дувцар.	О. 146-153, чул. ха	1	

52	Горчханнаъкъан Бабрудин «Аързег», стих.	О. 154, дагахъа 1омае	1	
53	Пхъилекъонгий Амир «Са мохк», стих.	О. 155, дагахъа 1омае	1	
54	Шеденаъкъан Султан «Тачанка йодаяр», дувцар.	О. 156-164, чул. ха	1	
55	Дувцара чулоацам тахкар.	О. 165-169, чул. ха	1	
56	Билана денал.	О. 170-176, чул. ха	1	
57	Галай Хъасан «Дорхъенна ча», дувцар.	О. 177-186, чул. ха	1	
58	Хъамзатахи Къоасехи ча латар.	О. 187-192, чул. ха	1	
59- 60	Сочинени язъе кийчо яр Сочинени «Са дог-уйла»	Гаъгенаъкъан Г. биографи 1омае	2	
61	Классал арахъара дешар. Горчханов Б. «Шолжа атаг1а», дувцар	О. 202-205, чулоацам ха	1	
62	Крылов И. «Маймали б1аргсиноши»	О. 193 дагахъа 1омае	1	
63	«Бекарги борг1алги», к1оанолг	О. 193 – 194, дагахъа 1омае	1	
64	Гаъгенаъкъан Гирихан «Хъе д1авекъа», стихотворени	О. 195 – 196, дагахъа 1омае	1	
65	Чаккенаъкъан Ювсап «Ши къонах», дувцар	О.197 – 199, чулоацам ха	1	
66	Кхоартой Мурад «Дош делар аз», стихотворени	О. 200, дагахъа 1омае	1	
67 – 68	Шера 1омадаър кердадаккхар.		2	